

Secrétaire d'État à l'Organisation du travail
et au Bien-être au travail,
adjointe au ministre
de l'Emploi et des Pensions

DO 2003200421342

Question n° 25 de M. Geert Bourgeois du 22 avril
2004 (N.) à la secrétaire d'État à l'Organisation
du travail et au Bien-être au travail, adjointe au
ministre de l'Emploi et des Pensions :

Coordination de la sécurité sur les chantiers de construction.

À l'issue du méga-conseil des ministres, vous avez
déclaré que le gouvernement avait décidé de supprimer

Staatssecretaris voor Arbeidsorganisatie
en Welzijn op het werk,
toegevoegd aan de minister
van Werk en Pensioenen

DO 2003200421342

Vraag nr. 25 van de heer Geert Bourgeois van 22 april
2004 (N.) aan de staatssecretaris voor Arbeidsor-
ganisatie en Welzijn op het werk, toegevoegd
aan de minister van Werk en Pensioenen :

Veiligheidscoördinatie op de bouwwerven.

Na de « megaministerraad » deelde u mee dat de
regering beslist had de veiligheidscoördinatie voor

la coordination de la sécurité pour les petits chantiers de construction. Les architectes et les entrepreneurs seraient « incités » à se charger de cette coordination.

1. Quelle est la portée exacte de la décision gouvernementale?
2. Quel objectif le gouvernement vise-t-il?
3.
  - a) Quand cette mesure entrera-t-elle en vigueur?
  - b) Pourquoi a-t-elle été rendue publique dès à présent, alors que, selon une communication ultérieure, elle n'entrerait en vigueur qu'au 1er janvier 2005?
4. Comment, pour les petits chantiers, la coordination de la sécurité sera-t-elle assurée à l'avenir? Le cas échéant, cette coordination sera-t-elle supprimée?

Réponse de la secrétaire d'État à l'Organisation du travail et au Bien-être au travail, adjointe au ministre de l'Emploi et des Pensions du 5 mai 2004, à la question n° 25 de M. Geert Bourgeois du 22 avril 2004 (N.):

Contrairement à ce que l'honorable membre avance dans l'introduction à ses questions, la coordination de la sécurité sur les chantiers de petite taille n'est pas supprimée. Une telle mesure n'a pas non plus été communiquée. En revanche, à partir du 1er janvier 2005, les architectes et les entrepreneurs seront encouragés à prendre sur eux la coordination de la sécurité sur les chantiers de petite taille. Avant de répondre en détail à chacune des questions, peut-être convient-il d'expliquer la différence entre la sécurité et la coordination de la sécurité. L'expérience montre que cette matière est sujette à beaucoup d'erreurs et de confusion.

L'entrepreneur qui occupe du personnel sur un chantier de construction est responsable de la sécurité de ses hommes. Cela implique que l'entrepreneur doit veiller à la sûreté du matériel (par exemple un échafaudage muni des garde-corps nécessaires), à la sûreté des conditions de travail et aux équipements de sécurité nécessaires pour son personnel (gants, casque, etc.).

La coordination de la sécurité sur le chantier concerne les risques consécutifs à la présence simultanée ou successive de plusieurs entrepreneurs sur un chantier, risques qui sont propres à l'environnement (par exemple la proximité d'un pylône à haute tension), etc.

La coordination de la sécurité pendant la phase de projet signifie qu'il est tenu compte, déjà pendant cette phase, de la sécurité des travailleurs qui devront réaliser plus tard l'ouvrage mais aussi de la sécurité des personnes qui, après la construction, devront effectuer

kleine bouwwerken af te schaffen. De architecten en aannemers zouden « gestimuleerd » worden om die coördinatie op zich te nemen.

1. Wat heeft de regering precies beslist?
2. Welk doel wil de regering bereiken?
3.
  - a) Wanneer gaat die maatregel in?
  - b) Waarom werd hij nu reeds gecommuniceerd, terwijl later medegedeeld werd dat de maatregel pas op 1 januari 2005 ingaat?
4. Hoe zal voor kleine bouwwerken in de toekomst in de veiligheidscoördinatie voorzien worden, of wordt die afgeschaft?

Antwoord van de staatssecretaris voor Arbeidsorganisatie en Welzijn op het werk, toegevoegd aan de minister van Werk en Pensioenen van 5 mei 2004, op de vraag nr. 25 van de heer Geert Bourgeois van 22 april 2004 (N.):

In tegenstelling tot wat het geachte lid aanhaalt in de inleiding van zijn vraag, wordt de veiligheidscoördinatie voor kleine bouwwerken niet afgeschaft en dit werd ook niet gecommuniceerd. Wel worden vanaf 1 januari 2005 de architecten en de aannemers gestimuleerd om de veiligheidscoördinatie op kleine bouwwerken op zich te nemen. Vooraleer op elke vraag in detail te antwoorden, is het misschien aangewezen om eerst het verschil tussen veiligheid en veiligheidscoördinatie toe te lichten. De ervaring leert dat hier veel misvattingen en verwarring rond bestaan.

Een aannemer die op een bouwterrein personeel tewerkstelt, is verantwoordelijk voor de veiligheid van zijn mensen. Dit houdt in dat de aannemer er onder andere voor veilig materieel (bijvoorbeeld een stelling voorzien van de nodige leuningen, enz.), veilige werkomstandigheden en de nodige veiligheidsuitrusting voor zijn personeel (handschoenen, helm, enz.) moet zorgen.

Veiligheidscoördinatie op de werf heeft te maken met risico's die ontstaan doordat meerdere aannemers gelijktijdig of opeenvolgend op een werf aanwezig zijn, risico's eigen aan de omgeving (bijvoorbeeld de nabijheid van een hoogspanningsmast), enz.

Veiligheidscoördinatie tijdens het ontwerp betekent dat er tijdens de ontwerpfase al rekening gehouden moet worden met de veiligheid van de werknemers die het bouwwerk later moeten verwezenlijken, maar ook met de veiligheid van de personen die na de bouw on-

des travaux d'entretien ou de nettoyage (par exemple grandes surfaces vitrées au-dessus d'une porte d'entrée).

Après ces précisions sur la notion de « coordination de la sécurité », voici la réponse aux différentes questions :

1. Le gouvernement a décidé ce qui suit :

- Une distinction sera faite entre les ouvrages de petite taille et ceux de grande taille. Les ouvrages de petite taille sont tous les ouvrages jusqu'à 500 m²;
- La réglementation devient plus transparente et plus simple pour les ouvrages de petite taille et réclamera moins de paperasserie;
- Peu de choses changent pour les ouvrages de grande taille, excepté une simplification de quelques instruments de coordination;
- Pour les chantiers de taille restreinte, la coordination de la sécurité reste, quoi qu'il en soit, obligatoire; toutefois, l'architecte (pour la coordination pendant la phase de projet) ou l'entrepreneur (pour la coordination pendant la réalisation de l'ouvrage) seront encouragés à assumer la coordination. Parce que ce sont eux qui conçoivent et/ou réalisent les ouvrages, ils sont les mieux placés pour veiller aussi à la coordination de la sécurité. Il reste toujours possible de faire appel à un coordinateur externe.

2. La nouvelle politique consiste à prévoir une réglementation séparée pour les ouvrages de taille restreinte (notamment pour la construction et la rénovation d'habitations unifamiliales), qui soit plus simple, claire et compréhensible pour le constructeur/rénovateur et qui génère moins de paperasserie. Et ce, sans déroger aux principes du PhARAO pour réduire efficacement le nombre d'accidents du travail et soutenir une politique de prévention de qualité dans les entreprises. Pour cette raison, la nouvelle réglementation insistera davantage sur la coordination de la sécurité et non sur la personne du coordinateur de sécurité.

Jusqu'à présent, la coordination de la sécurité a prouvé son utilité sur les chantiers de grande taille surtout. Les chantiers de petite envergure sont toutefois cause de très nombreuses frictions. La réglementation actuelle sur la coordination de la sécurité, qui résulte de l'exécution d'une directive européenne sous la responsabilité des ministres d'alors, Miet Smet et Laurette Onkelinx, est cependant trop complexe pour les ouvrages de petite taille. De plus, beaucoup d'anomales ont vu le jour sur le terrain. De la coordination de la sécurité, nombre de constructeurs et rénovateurs privés ne connaissent que le montant demandé dans leur facture. Le plus souvent, ils paient pour la

derhoudswerkzaamheden of kuiswerken (bijvoorbeeld enorme venstervlakken boven een inkomdeur) moeten doen.

Na deze verduidelijking van het begrip veiligheidscoördinatie, volgt hierbij het antwoord op de verschillende vragen :

1. De regering heeft het volgende beslist :

- Er zal een onderscheid gemaakt worden tussen kleine en grote bouwwerken. Kleine bouwwerken zijn alle bouwwerken tot 500 m²;
- De regelgeving wordt transparanter en eenvoudiger voor kleine bouwwerken en er zal minder papierwerk bij te pas komen;
- Voor grote bouwwerken wijzigt er niet veel, behalve een vereenvoudiging van enkele coördinatie-instrumenten;
- Voor kleine bouwwerken blijft de veiligheidscoördinatie hoe dan ook verplicht, maar zal de architect (voor de coördinatie tijdens het ontwerp) of de aannemer (voor de coördinatie tijdens de verwezenlijking van het bouwwerk) gestimuleerd worden om de coördinatie op zich te nemen. Omdat zij het bouwwerk ontwerpen en/of realiseren, zijn zij de uitgelezen personen om ook de veiligheidscoördinatie in het oog te houden. Er kan nog steeds beroep gedaan worden op een externe coördinator.

2. Het nieuwe beleid bestaat erin voor de kleine bouwwerken (onder andere voor eengezinswoningbouw en renovatie) een aparte regelgeving te voorzien die eenvoudiger, duidelijk en begrijpbaar voor de bouwer/verbouwer is en die minder papierwerk met zich brengt. En dit zonder afbreuk te doen aan de principes van FARAO om het aantal arbeidsongevallen op een efficiënte wijze te doen dalen en om een goed preventiebeleid in de ondernemingen te ondersteunen. Daarom zal in de nieuwe regelgeving meer de nadruk gelegd worden op de veiligheidscoördinatie in plaats van op de persoon van de veiligheidscoördinator.

De veiligheidscoördinatie heeft tot nu toe vooral op de grote werven zijn nut zeker al bewezen. Voor kleine werven bestaat er echter heel wat wrevel rond. De huidige regelgeving over veiligheidscoördinatie, die een uitvoering is van een Europese richtlijn onder de verantwoordelijkheid van de toenmalige ministers Miet Smet en Laurette Onkelinx is echter té complex voor kleine bouwwerken. Bovendien zijn er vele wantoestanden gegroeid op het terrein. Vele particuliere bouwers en verbouwers kennen de veiligheidscoördinatie enkel als een onderdeel van hun factuur. Men betaalt voor veiligheidscoördinatie maar men weet zelden wat daar precies tegenover staat. Bij kleine

coordination de la sécurité sans savoir précisément ce qu'ils ont en contrepartie. Pour les petits travaux de construction et de rénovation, les mesures de sécurité sont souvent à peine visibles et le coordinateur de sécurité ne se montre pas toujours sur le chantier. Pour les grands travaux de construction, l'insatisfaction est moindre mais il est expressément demandé de simplifier les formalités administratives et de dissiper une série d'imprécisions.

D'où les deux grands axes de la nouvelle politique: simplifier la réglementation et s'attaquer aux anomalies sur le terrain.

3. La date limite pour l'entrée en vigueur de la nouvelle réglementation est le 1er janvier 2005. La note politique contenant les grandes lignes de la nouvelle réglementation a été soumise au Conseil des ministres d'Ostende. Il convient maintenant de la traduire en un arrêté royal. Compte tenu de certaines échéances liées à la procédure à suivre pour prendre un arrêté royal (par exemple recueillir l'avis du Conseil supérieur pour la prévention et la protection au travail), le 1er janvier est une date limite réaliste. Cette date avait été communiquée dès le début.

4. Non, comme mentionné en introduction, cette obligation ne sera pas supprimée. Car il s'agit d'une obligation européenne qui doit être respectée aussi en Belgique.

La réglementation applicable aux ouvrages de petite taille deviendra plus transparente et plus simple et la paperasserie connaîtra une diminution significative.

Un ouvrage de petite taille est un ouvrage dont la surface totale est inférieure la limite maximale de 500 m². La surface totale est la somme de la ou des surfaces bâties totales du ou des ouvrages, en ce compris la surface des différents niveaux comme la cave, le rez-de-chaussée, le grenier, etc.

L'architecte (pour la coordination pendant la phase de projet) ou l'entrepreneur (pour la coordination pendant la réalisation de l'ouvrage) sera encouragé à assumer la coordination. Le plan de sécurité et de santé sera simplifié, le dossier d'intervention ultérieure sera restreint et le journal de coordination sera supprimé. La nouvelle réglementation aura pour résultat un prix acceptable et transparent pour la coordination de la sécurité: à l'avenir, les constructeurs et les rénovateurs sauront précisément à quoi sert leur paiement parce que des contrats types auront été établis et qu'un système de certification pour les coordinateurs de sécurité aura été mis au point. Les honoraires actuels divergent fortement. Il est demandé à l'administration et à l'association de consommateurs de publier des données sur leurs honoraires de sorte qu'il sera possible de comparer les rapports prix/qualité.

bouwwerken en verbouwingen zijn de veiligheidsmaatregelen vaak nauwelijks zichtbaar en de veiligheidscoördinator is niet altijd te zien op de bouwwerf. Bij grote bouwwerken is er minder ontevredenheid, maar er is wel een uitdrukkelijke roep om administratieve vereenvoudiging en het wegwerken van een aantal onduidelijkheden.

Vandaar de twee krachtlijnen uit het nieuwe beleid: de regelgeving vereenvoudigen en de wantoestanden op het terrein aanpakken.

3. De streefdatum voor het van kracht worden van de nieuwe regelgeving is 1 januari 2005. Op de Ministerraad van Oostende werd de beleidsnota met de krachtlijnen van de nieuwe regelgeving voorgelegd. Dit moet nu vertaald worden in een koninklijk besluit. Rekening houdend met bepaalde termijnen gebonden aan de te doorlopen procedure voor een koninklijk besluit (bijvoorbeeld voor het inwinnen van het advies van de Hoge Raad voor preventie en bescherming op het werk), is 1 januari een realistische streefdatum. Deze datum werd vanaf het begin meedeeld.

4. Neen, zoals reeds in de inleiding vermeld werd, wordt deze verplichting niet afgeschaft. Het is een Europese verplichting die ook in België nageleefd moet worden.

De regelgeving voor kleine bouwwerken wordt transparanter en eenvoudiger en er zal beduidend minder papierwerk bij te pas komen.

Een klein bouwwerk is een bouwwerk waarvan de totale oppervlakte onder de grenswaarde van maximum 500 m² valt. De totale oppervlakte is de som van de totale bebouwde oppervlakte(en) van het of de bouwwerk(en), de oppervlakten van de verschillende niveaus zoals kelder, gelijkvloers, zolder, enz. meegeteld.

De architect (voor de coördinatie tijdens het ontwerp) of de aannemer (voor de coördinatie tijdens de verwezenlijking van het bouwwerk) zal gestimuleerd worden om de coördinatie op zich te nemen. Het veiligheids- en gezondheidsplan wordt vereenvoudigd, het postinterventiedossier wordt beperkt en het coördinatiedagboek wordt afgeschaft. Resultaat van de nieuwe regelgeving zal een aanvaardbare en transparante prijs voor veiligheidscoördinatie zijn: bouwers en verbouwers gaan in de toekomst precies weten waar ze voor betalen omdat typecontracten opgesteld zullen worden en er een systeem van certificatie voor de veiligheidscoördinatoren uitgewerkt zal worden. De huidige honoraria lopen sterk uiteen. Aan de administratie en de consumentenvereniging wordt gevraagd gegevens over honoraria te publiceren zodat een prijs/kwaliteitsvergelijking mogelijk wordt.

En ce qui concerne les travaux de petite envergure ne requérant pas l'intervention d'un architecte et n'impliquant pas de risque particulier (par exemple la rénovation complète d'une salle de bain par plusieurs entreprises), la coordination est réduite à un minimum. L'entrepreneur peut effectuer la coordination de la sécurité à des conditions minimales. Le plan de sécurité et de santé est supprimé pour ces travaux, ainsi que le journal de coordination. Le dossier d'intervention ultérieure est limité.

Met betrekking tot kleine bouwwerken waarbij geen tussenkomst van een architect vereist is en die geen werkzaamheden met een verhoogd gevaar inhouden (bijvoorbeeld de complete renovatie van een badkamer door meerdere ondernemingen) wordt de coördinatie tot een minimum beperkt. De aannemer kan de veiligheidscoördinatie uitoefenen of minimale voorwaarden. Het veiligheids- en gezondheidsplan wordt voor deze werken afgeschaft, evenals het coördinatieboek. Het postinterventiedossier wordt beperkt.